

журнал «Демографія та соціальна економіка» // Київ, 2009. – № 1 (11). – С. 161–168.

5. Оптимізація міжсекторальної співпраці сімейних лікарів та соціальних працівників у процесі надання соціально-медичних послуг групам підвищеного ризику інфікування ВІЛ, туберкульозом, вірусними гепатитами та людям, які живуть з ВІЛ. Методичні рекомендації / Л. Ф. Матюха, Г. В. Бацюра, О. К. Надута-Скринник [та ін.]. Київ, 2017. – 40 с.

Крюкова І.О.,

*к.е.н., доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки
Державного університету інфраструктури та технологій*

Передумови для розвитку соціального підприємництва в Україні

Соціальне підприємництво (СП) в Україні стає модним трендом, оскільки обговорюється на різноманітних подіях і привертає увагу багатьох представників громадських організацій, ініціативних груп чи просто активних людей. Використання підприємницьких підходів до вирішення соціальних проблем дозволяє менше дивитися на державний бюджет, якого катастрофічно не вистачає на все, і забезпечує більш-менш сталий розвиток для вразливих груп суспільства, що підносить СП на новий рівень розвитку в Україні. Всеукраїнський ресурсний центр розвитку СП «Соціальні ініціативи», досліджуючи цей феномен, проаналізував низку можливостей для розвитку СП в Україні[8]. До створення все більшої кількості соціальних підприємств в Україні спонукатимуть наступні передумови:

1.Інституціональна неврегульованість СП державою.

Відсутність закону з регулювання соціального підприємництва- це велика можливість вибрати для соціального підприємства найбільш оптимальну організаційно-правову форму (ОПФ), як з точки зору бізнес-моделі, так і з точки зору особливостей оподаткування. А це означає, що зародок соціального

підприємства може еволюціонувати від комерційного проекту громадської організації до публічного акціонерного товариства. Варто наголосити, що не важливо, чи є така форма, як соціальне підприємство, а важливо з якою метою створюється бізнес. Тут інший підхід до бізнесу: не заради пільг ми створюємо підприємство, а для покращення якості життя вразливих груп населення чи громади загалом. Широкий спектр ОПФ успішних соціальних підприємств лише засвідчує перевагу цієї можливості[1;3; 6].

2.Резерви людських та капітальних ресурсів, не задіяні бізнесом.

Найбільший, звичайно, людський ресурс, до якого можна віднести такі категорії як люди з обмеженими можливостями;біженці (внутрішньо-переміщені особи);національні меншини;люди похилого віку;молодь; люди із залежностями; люди, що вийшли з місць позбавлення волі;ВІЛ-позитивні люди;багатодітні мами; споруди у власності громади[2].

В Україні багато будівель, які фактично не використовуються, бо в жахливому стані і які знаходяться у власності громади. За кордоном існує багато прикладів, коли закинуті цехи непрацюючих підприємств трансформуються в офісні центри із працевлаштуванням представників вразливих груп населення і прибутками, що спрямовуються на вирішення місцевих проблем.

3.Зацікавленість бізнесу в аутсорсингу.

Багато великих підприємств намагаються не утримувати на своєму балансі низку допоміжних служб і підрозділів, бо це вимагає постійних витрат, тому все частіше можна спостерігати (тенденція) замовлення таких послуг, як прибирання, транспортування, кур'єрська доставка, обслуговування оргтехніки і мереж, реклама і зв'язки з громадськістю, організація подій, освітні послуги, бухгалтерський облік, виробництво різних деталей тощо. Це дає змогу розвиватися малому бізнесу. Іншою складовою великого бізнесу є соціальна відповідальність, яка полягає у допомозі місцевій громаді вирішувати нагальні проблеми. Все частіше компанії шукають можливостей замінити гранти на стартапи, оскільки, у цьому випадку, вбивають двох зайців, бо забезпечують

собі аутсорсинг і паралельно вирішують соціальну проблему, яка, у свою чергу, не вимагатиме наступних грантів. А якщо великий бізнес укладе угоду на придбання послуг соціального підприємства на 1-2 роки, то ймовірність банкрутства СП зменшується в рази. Кількість прикладів такої співпраці в Україні збільшується[5].

4. Зростання культури споживання.

Споживацька культура українців змінюється у кращий бік. Якщо 10 років тому увагу звертали, здебільшого, на ціну, то зараз переглядається і країна-виробник, і термін придатності, і інгредієнти, а також наявність соціальної складової. Відчуття причетності до корисної справи, та ще й у досить простий спосіб (купування необхідного товару чи послуги), стає вагомим аргументом на користь соціальних підприємств, а тим більше на фоні підтримки національного товаровиробника. Оскільки малого бізнесу в Україні відносно мало, тобто конкуренція відсутня, то соціальні підприємці можуть легко знаходити своїх покупців, формувати більш свідому культуру споживання, а відтак спільно вирішувати нагальні соціальні проблеми у громадах[8].

5. Міжнародна підтримка СП.

СП підтримується міжнародними фондами і організаціями. Це дозволяє і створювати і розвивати СП. На перший погляд, задавши параметри пошуку «підтримка соціальних підприємств» в Інтернеті, ми не побачимо жодного результату, який би чітко відповів на запитання «де взяти ресурси на стартап?». Проте, існує багато пропозицій, які дотичні до СП, хоч і називаються по різному, наприклад:

- Підтримка внутрішньо-переміщених осіб від Програми Розвитку ООН. Метою програми є створення робочих місць для внутрішньо переміщених осіб в Україні, а також для місцевого населення Донецької та Луганської областей[7].

- Допомога вимушеним переселенцям і громадам, які зазнали наслідків конфлікту від Міжнародної організації з міграції. Однією із складових програми є проведення тренінгів і надання грантів вимушеним переселенцям на

підтримку їхніх зусиль щодо свого матеріального забезпечення через організацію малих підприємств, самозайнятість та професійне навчання.

- Майже усі програми донорів, спрямовані на розвиток сільської місцевості, містять елементи соціального підприємництва (Фонд «Монсанта», Міжнародний благодійний фонд «Добробут громад» (Heifer International)[4].

Окремо варто представити програму соціального інвестування «Вестерн Ен-Ай-Ес Ентерпрайз Фонд», яка створена для комплексної підтримки соціальних підприємств через надання доступних кредитів, консультаційні і тренінгові послуги, а також налагодження соціального партнерства задля вирішення конкретних проблем у громадах[9].

Список використаних джерел:

1. Дзюба С. Як правильно обрати організаційно-правову форму ведення бізнесу? Доступно з http://3222.ua/article/yak_pravilno_obrati_organzatsynopravovu_formu_vedennya_bznesu.htm

2. Допомога вимушеним переселенцям і громадам, які зазнали наслідків конфлікту. Доступно з <http://iom.org.ua/ua/dopomoga-vymushenym-pereselencyam-i-gromadam-yaki-zaznaly-naslidkiv-konfliktku>

3. Класифікація організаційно-правових форм господарювання. Доступно з http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ST000948.html

4. «Монсанта Україна» оголошує другий грантовий конкурс «Україна – житниця майбутнього». Доступно з <http://www.monsanto.com/global/ua/newsviews/pages/grain-basket-of-the-future-second-contest.aspx>

5. Мурашко Д. Великому бізнесу варто підтримувати соціальне підприємництво. Доступно з <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/v-ukraini/141-dmytro-murashko-velykomu-biznesu-var-to-pidtrymuvaty-sotsialne-pidpriemnytstvo>

6. Назарук В. Чи потрібен Україні закон про соціальне підприємництво? Доступно з <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/blog/entry/chy-potriben-ukraini-zakon-pro-sotsialne-pidpriemnytstvo>

7. ПРООН отримала 480 конкурсних заявок на співфінансування створення робочих місць для переселенців. Доступно з <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/articles/2015/04/14/-/>

8. Про соціальне підприємництво в Україні Доступно з <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/v-ukraini/156-5-velykykh-mozhlyvostei-dlia-rozvytku-sotsialnoho-pidpryemnytstva-v-ukraini>

9. Western NIS Enterprise Fund. Доступно з <http://www.horizoncapital.com.ua/uk/investment-portfolio/WNISEFShare>

Кудінова А.В.

*д.е.н., професор кафедри політичної економії
ДВНЗ «Київський національний економічний університет»*

Кочук С.І.

*аспірант кафедри політичної економії
ДВНЗ «Київський національний економічний університет»*

Регуляторна політика держави та інститут соціального підприємництва: проблеми взаємодії

В Україні відсутня тривала історія системної і послідовної регуляторної політики зі своєю ідеологією та культурою. Державна політика у сфері регулювання була, і, на жаль, залишається і сьогодні інструментом розв'язання бізнес-інтересів окремих олігархічних груп. Хоча світова практика доводить високий економічний та соціальний ефект тих регулятивних механізмів, які поєднують елементи державно-правового та приватно-правового регулювання. В Україні ж можна констатувати «контроль великого рентного бізнесу над державними інституціями»[1, с.21].

Оскільки Україна чітко визначила європейський вектор суспільно-економічного розвитку визначальним та пріоритетним, то це накладає певні